

Aptauja par valsts budžeta disciplīnu

Latvijas iedzīvotāju aptauja
2019.gada aprīlis

Fiskālās disciplīnas
padome

Saturs

Aptaujas tehniskā informācija

Kopsavilkums

1. Interese par valsts budžeta veidošanu
2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem
3. Uzskati par valsts iekrājumiem un parādiem
4. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu
5. Uzskati par budžeta deficīta samazināšanas variantiem
6. Problēmu cēloņi dažādās jomās
7. Attieksme pret ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem
8. Informētība par Fiskālās disciplīnas padomi

Aptaujas tehniskā informācija

- Pētījuma veicējs: Pētījumu centrs SKDS
- Ģenerālais kopums: Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
- Sasniegtās izlases apjoms: 1000 respondenti
- Izlases metode: Stratificētā nejaušā izlase
- Stratifikācijas pazīmes: Administratīvi teritoriālā
- Aptaujas veikšanas metode: Tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās
- Ģeogrāfiskais pārklājums: Visi Latvijas reģioni (126 izlases punkti)
- Aptaujas veikšanas laiks: No 05.04.2019. līdz 17.04.2019.

Kopsavilkums I

- Apkopojot 2019.gada aprīlī veiktās aptaujas datus, vērojams, ka 18% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka seko līdzī tam, **kā tiek sastādīts valsts budžets**, bet 82% to nedara.
  - Interesi par valsts budžeta veidošanu biežāk nekā caurmērā atzina respondenti vecumā no 35 līdz 54 gadiem, grupa ar augstāko izglītību, publiskajā sektorā nodarbinātie, respondenti ar augstiem ienākumiem.
  - Salīdzinot ar agrāk veikto aptauju rezultātiem, jāsecina, ka aizvien retāk tiek atzīta interese par to, kā tiek sastādīts valsts budžets (2016.: 25%, 2017.: 21%, 2018.: 19%, 2019.: 18%).
- **Informāciju par valsts budžeta sastādīšanu** respondenti visbiežāk iegūst no televīzijas (66%) un interneta portāliem (63%).
  - Salīdzinot ar iepriekš veikto aptauju datiem, jāsecina, ka interneta portālu popularitāte pieaug, bet, lai arī televīzija ir minēta nedaudz biežāk kā pirms gada, rādītāji ir zemāki kā 2016. un 2017.gadā. Jāpiebilst, ka oficiālos avotus par vietu, kur gūst informāciju, iedzīvotāji minējuši salīdzinoši reti, taču šī avota popularitāte pieaug.
- 10% pētījuma dalībnieku piekrita*, ka **“publiski pieejamā informācija ir pietiekama, lai novērtētu, kā tiek sastādīts valsts budžets”** (vidējā vērtība** 2019.gadā bija 4.27, kas ir zemāks rādītājs kā iepriekšējos gados (2018.: 4.64, 2017.: 4.58, 2016.: 4.39). No respondentiem, kuri seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets, tam piekrita* 26% (vidējā vērtība: 5.52).
- Apgalvojumam **“Latvijas valdība ieņēmumu prognozēšanai pieiet reālistiski”** piekrita* 8% (vidējā vērtība** 2019.gadā bija 4.00, 2018.gadā: 4.07, 2017.gadā: 4.00, 2016.gadā: 4.14). Nedaudz retāk (7%) piekrists*, ka **“Latvijas valdība izdevumu plānošanai pieiet reālistiski”** un tam piekrists retāk nekā iepriekšējos gados (vidējā vērtība** 2019.gadā: 3.86, 2018.gadā: 4.00, 2017.gadā: 3.95, 2016.gadā: 3.92).

*(Vērtējumi “8”, “9” un “10” 10 punktu skalā, kur 1 – “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 - “pilnībā piekrītu”)

** Pētījumā izmantota 10 punktu skala, kur zemākais punkts ir 1: “pilnībā nepiekrītu”, bet augstākais - 10: “pilnībā piekrītu”)

Ciparu apaļošanas dēļ dati var atšķirties par 1%.

Kopsavilkums II

- Lūgti paust **attieksmi pret valsts iekrājumiem un parādiem**, 52% respondentu piekrita* tam, ka *“periodā, kad ekonomika strauji aug un attīstās, jāveido iekrājumi grūtākiem laikiem”* (t.sk. 30% tam piekrita «pilnībā»). Jāpiebilst, ka atbalsts šim izteikumam pakāpeniski sarūk (vidējā vērtība** 2019.gadā: 7.48, 2018.gadā: 7.53, 2017.gadā: 7.82, 2016.gadā: 8.37).
- Savukārt tam, ka *“ekonomiskas izaugsmes posmā valsts parādu var palielināt tikai ar nosacījumu, ka nauda tiek investēta projektos vai jomās, kuru pozitīvo ietekmi izjutīs arī nākamās paaudzes”* piekrita* 40% un tas bijis nedaudz biežāk nekā pirms gada (vidējā vērtība 2019.gadā: 6.99, 2018.gadā: 6.94, 2017.gadā: 7.42, 2016.gadā: 7.80).
- Par jomām, kuras, **samazinot valsts budžetu, nevajadzētu skart**, visbiežāk respondenti atzina veselības aprūpi (87%) un sociālās garantijas (71%). Trešā biežāk minētā – izglītība un zinātne – atzīmēta daudz retāk (47%). Jāatzīmē, ka šīs trīs pozīcijas arī iepriekšējos gados bija biežāk minētās, bet ceturtās biežāk minētās pozīcijas – nodokļu atvieglojumi – popularitāte 2019.gadā ir pieaugusi, «apsteidzot» tādu jomu kā «ceļi un infrastruktūra».
- Savukārt, lūgti norādīt, kuras četras **pozīcijas pie nepieciešamības samazināt valsts izdevumus, būtu jāizvērtē pirmās**, visbiežāk respondenti minēja atalgojumu valsts pārvaldē (67%). Otrā un trešā biežāk minētā bija «valsts aizsardzība un iekšējā drošība» (40%) un «atbalsts mākslai un kultūrai» (39%). Jāatzīmē, ka jomas «atalgojums valsts pārvaldē» un «valsts aizsardzība un iekšējā drošība» atzīmētas biežāk nekā iepriekšējos gados.
- Raksturojot, kas ir vairāk **vainojams pie problēmām izglītības un veselības aprūpes sistēmās**, vairākums vaino nesakārtotu sistēmu (attiecīgi, 74% un 69%), kamēr nepietiekamu finansējumu vairāk vaino 21% un 27%.
- Vairākums iedzīvotāju (89%) uzskata, ka, lai samazinātu valsts budžeta deficītu, **labāk būtu samazināt izdevumus**, bet 4% uzskata, ka **labāk būtu palielināt nodokļus**. Salīdzinot ar iepriekšējos gados veikto aptauju rezultātiem, vērojams, ka nedaudz pieaudzis izdevumu samazināšanas atbalstītāju īpatsvars (2016.gadā un 2018.gadā to minēja 87%).

* (Vērtējumi “8”, “9” un “10” 10 punktu skalā, kur 1 – “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 - “pilnībā piekrītu”)

** Pētījumā izmantota 10 punktu skala, kur zemākais punkts ir 1: “pilnībā nepiekrītu”, bet augstākais - 10: “pilnībā piekrītu”)

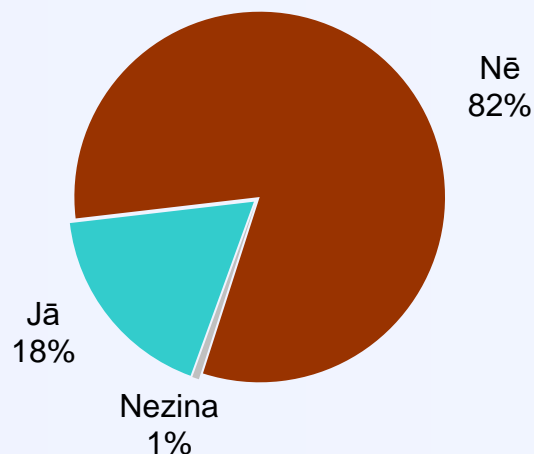
Kopsavilkums III

- Vairākums respondentu (85%) uzskata, ka Latvijā vajadzētu veikt **pasākumus, lai mazinātu ienākumu nevienlīdzību** (t.sk. 50% norādīja, ka tādi «noteikti» jāveic).
- Visbiežāk iedzīvotāji atbalstījuši tādus **ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumus** kā «materiāls atbalsts studentiem no trūcīgām ģimenēm» (87%, «pilnīgi atbalsta» – 48%), «lielāks sociālais atbalsts mazturīgajiem» (81%, «pilnīgi» - 42%) un «atbalsts jauniešiem uzņēmumiem jaunu tehnoloģiju nozarēs» (81%, «pilnīgi» - 36%), tomēr starp 2 efektīvākajiem tos atzinuši vien, attiecīgi, 18%, 24% un 16%.
- Jāatzīmē, ka visbiežāk par **efektīvākajiem pasākumiem** aptaujātie uzskata progresīvo ienākumu nodokļu sistēmu (51%) un progresīvo nekustamā īpašuma nodokļu sistēmu (36%), kuru īstenošanu atbalstītu, attiecīgi, 73% («pilnīgi» - 33%) un 71% («pilnīgi» - 35%), bet retāk – lielākus ieguldījumus zinātnē un augstākajā izglītībā (12%) un atbalstu bezdarbnieku pārkvalificēšanai (12%).
- Par būtiskākajiem **šķēršļiem ienākumu nevienlīdzības mazināšanai** iedzīvotāji uzskata nekompetentu valsts pārvaldi (61%) un politiskās gribas trūkumu (44%).
- 29% respondentu atbildēja, ka ir **dzirdējuši par Fiskālās disciplīnas padomi**, kas ir biežāk nekā iepriekšējos mērījumos (2016.gadā: 21%, 2017.gadā: 21%, 2018.gadā: 26%). Biežāk nekā caurmērā to atzīmēja respondenti vecumā no 35 līdz 54 gadiem, grupa ar augstāko izglītību, iedzīvotāji, kuru galvenā sarunvaloda ģimenē ir latviešu, publiskajā sektorā nodarbinātie, aptaujātie ar vidēji augstiem vai augstiem ienākumiem, kā arī Rīgā, Pierīgā un Zemgalē dzīvojošie. To, ka par šo iestādi nav dzirdējuši, atzina 68% aptaujas dalībnieku.

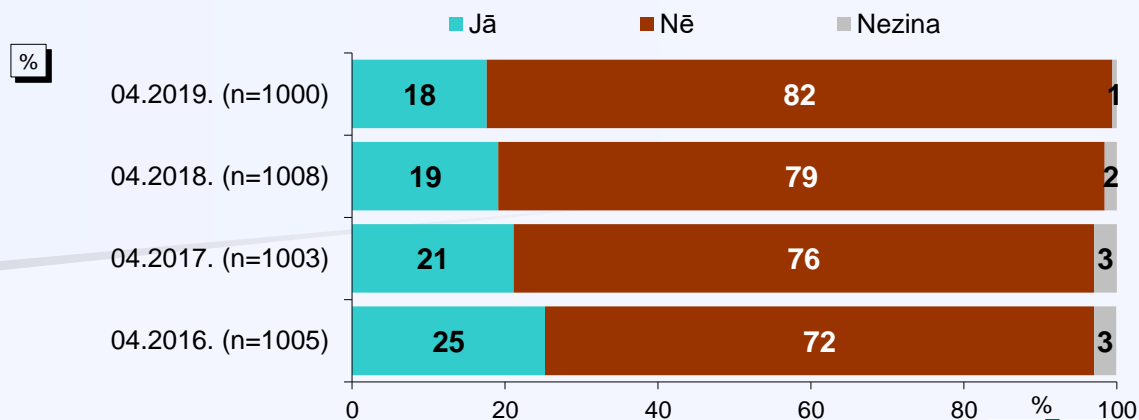
1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Vai Jūs sekojat līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

Bāze: visi respondenti, n=1000

2016., 2017., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

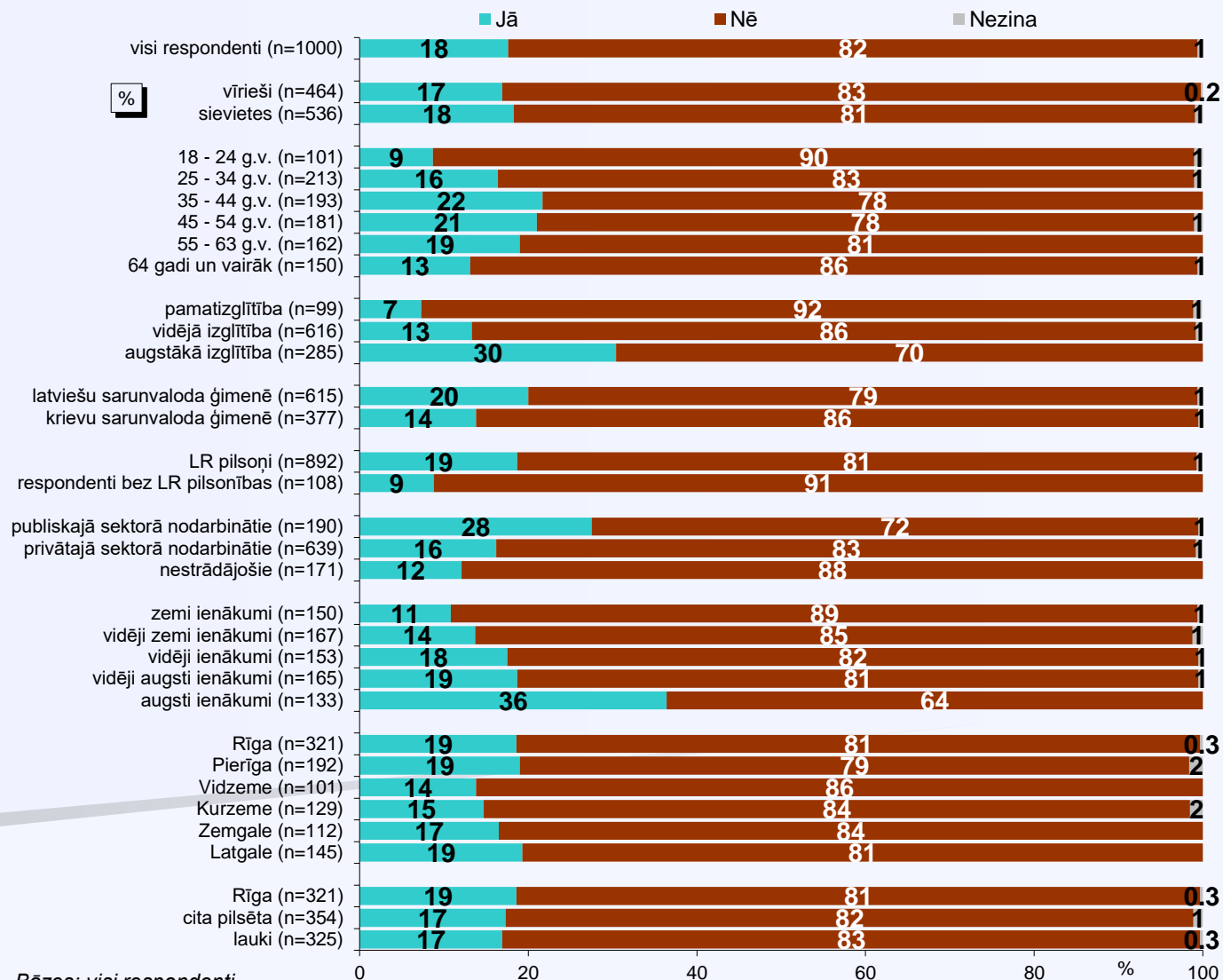

Bāzes: visi respondenti

1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Vai Jūs sekojat līdzi tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

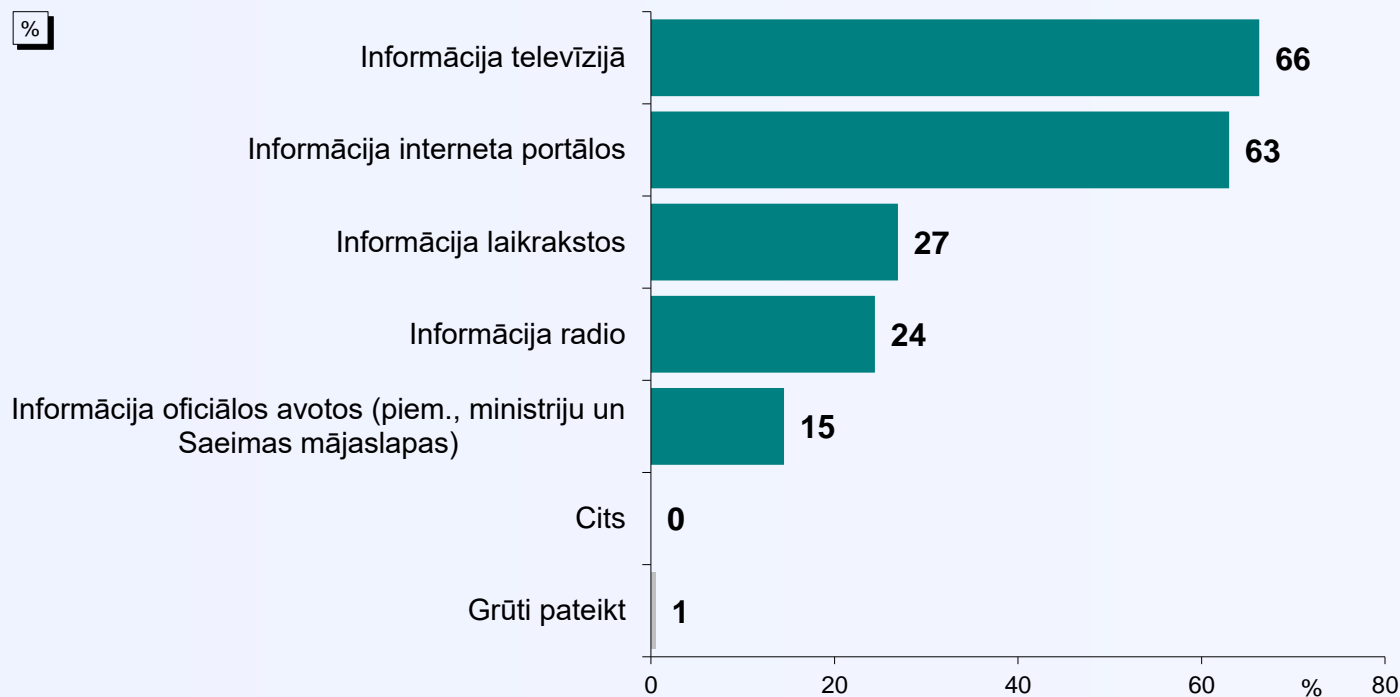
Bāzes: visi respondenti

1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Kur Jūs sekojat līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

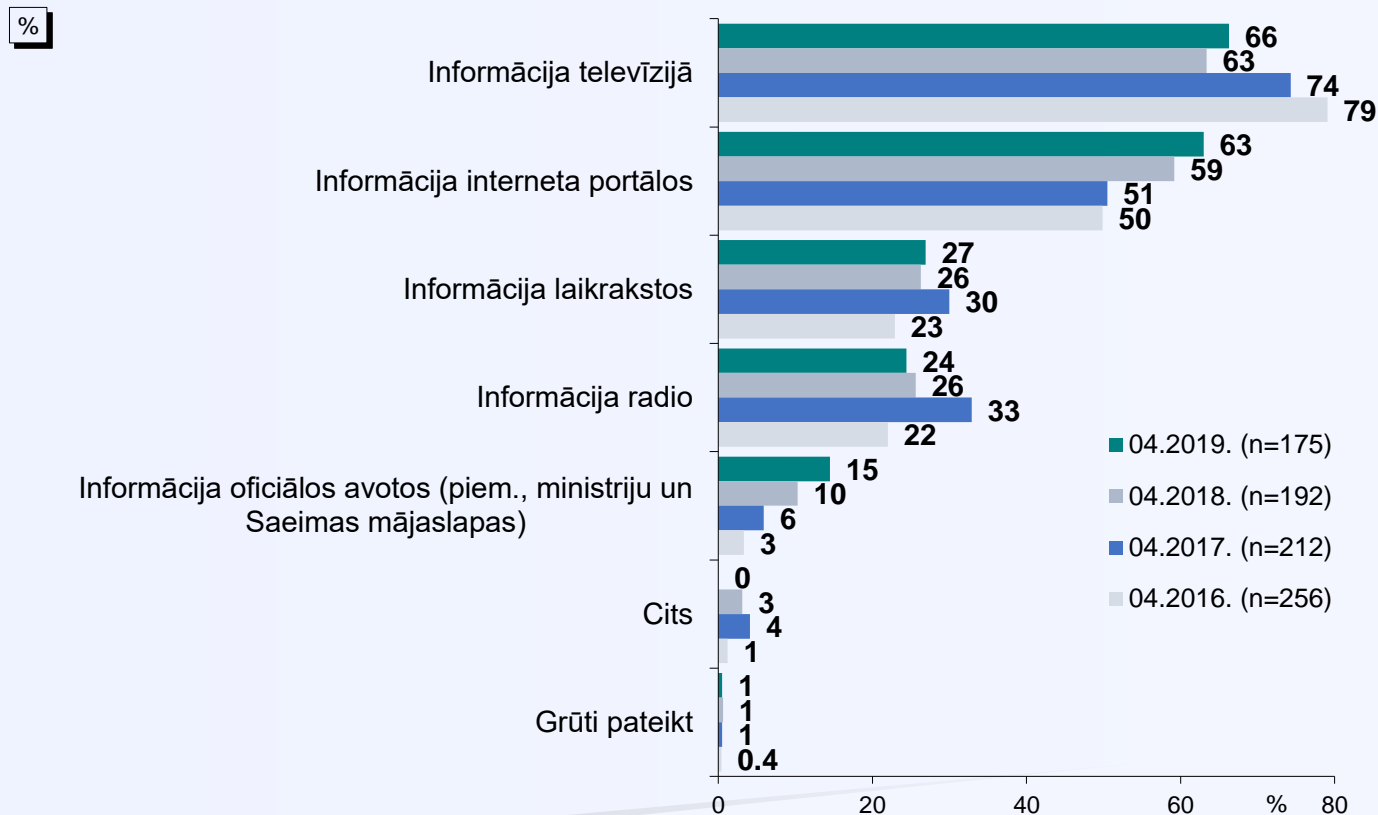
Bāze: respondenti, kuri norādīja, ka seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets, n=175

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Kur Jūs sekojat līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

2016., 2017., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

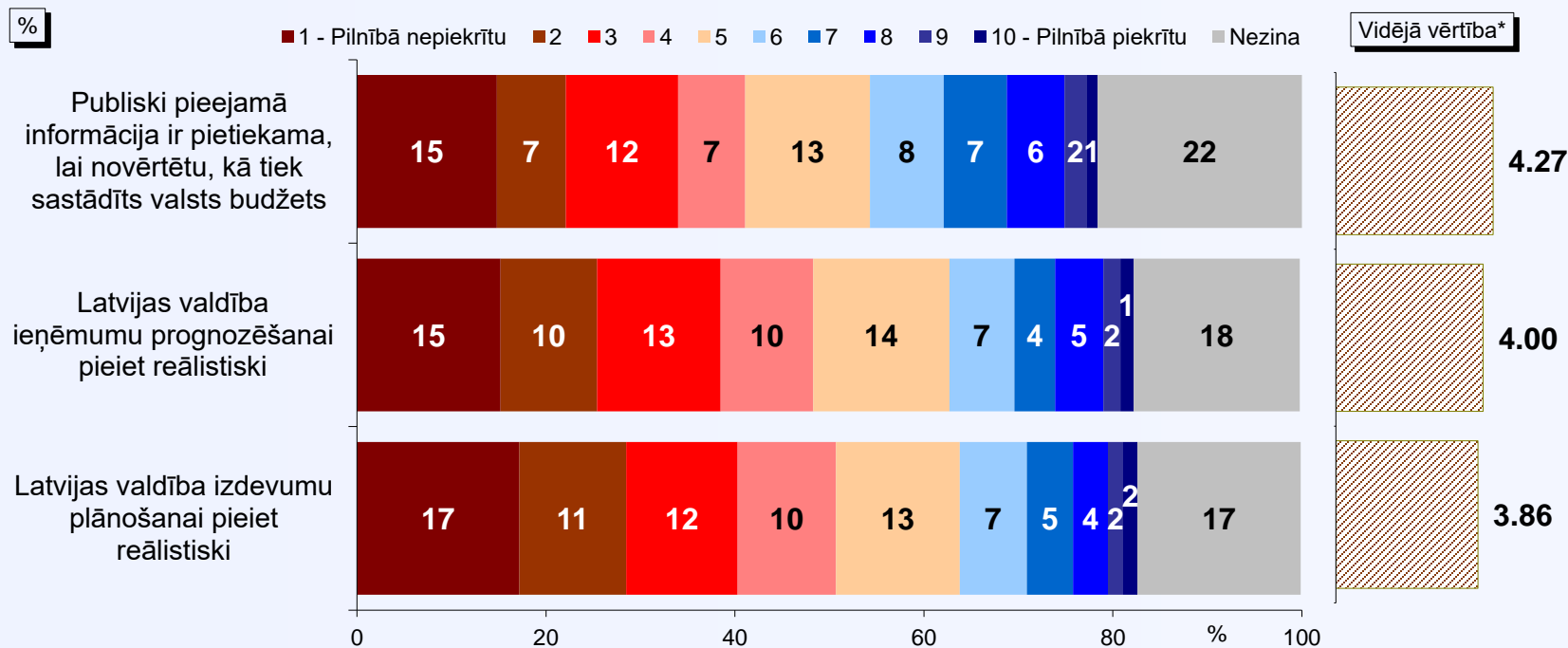

Bāzes: respondenti, kuri norādīja, ka seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

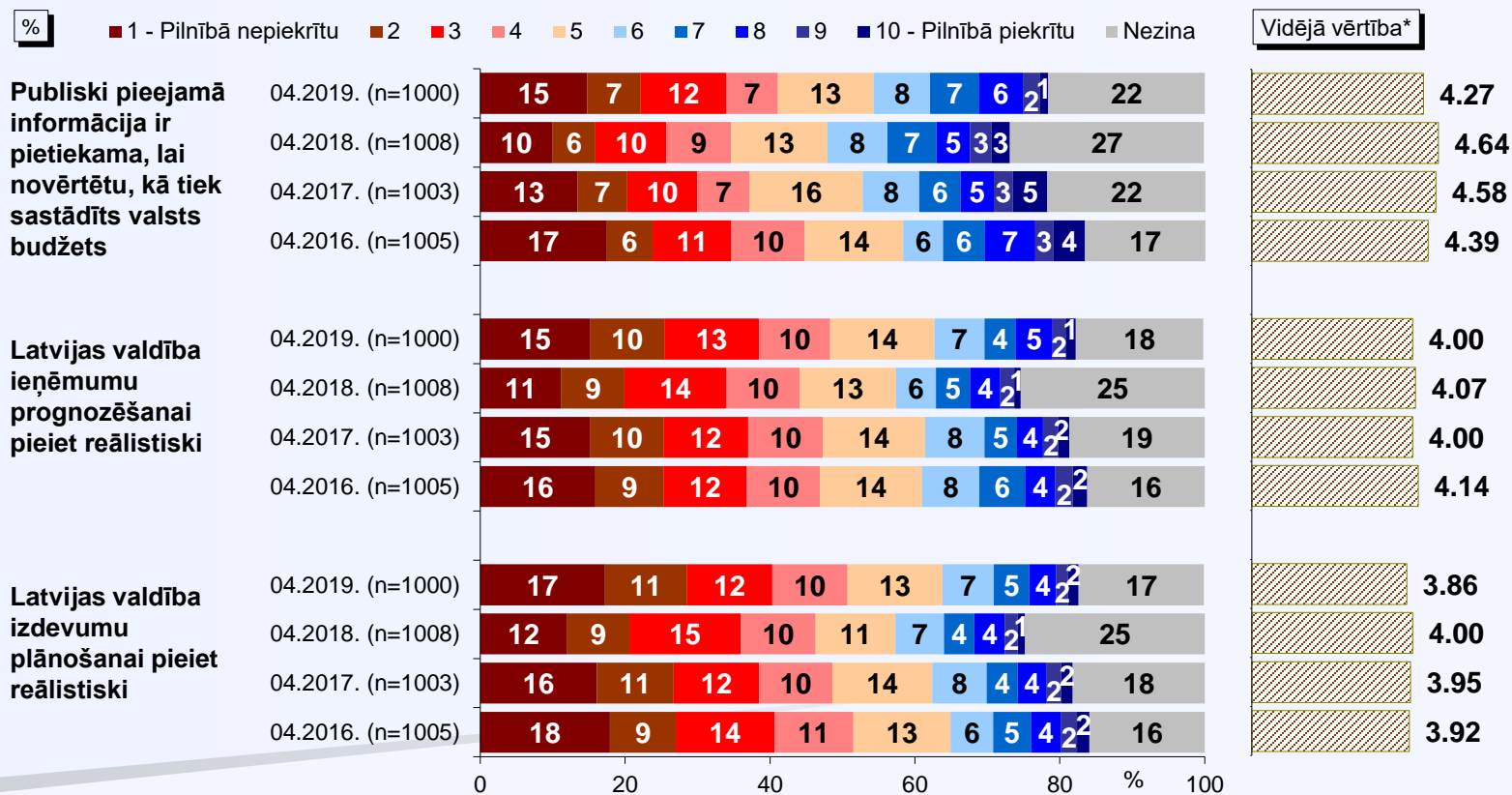
Bāze: visi respondenti, n=1000

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

2016., 2017., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

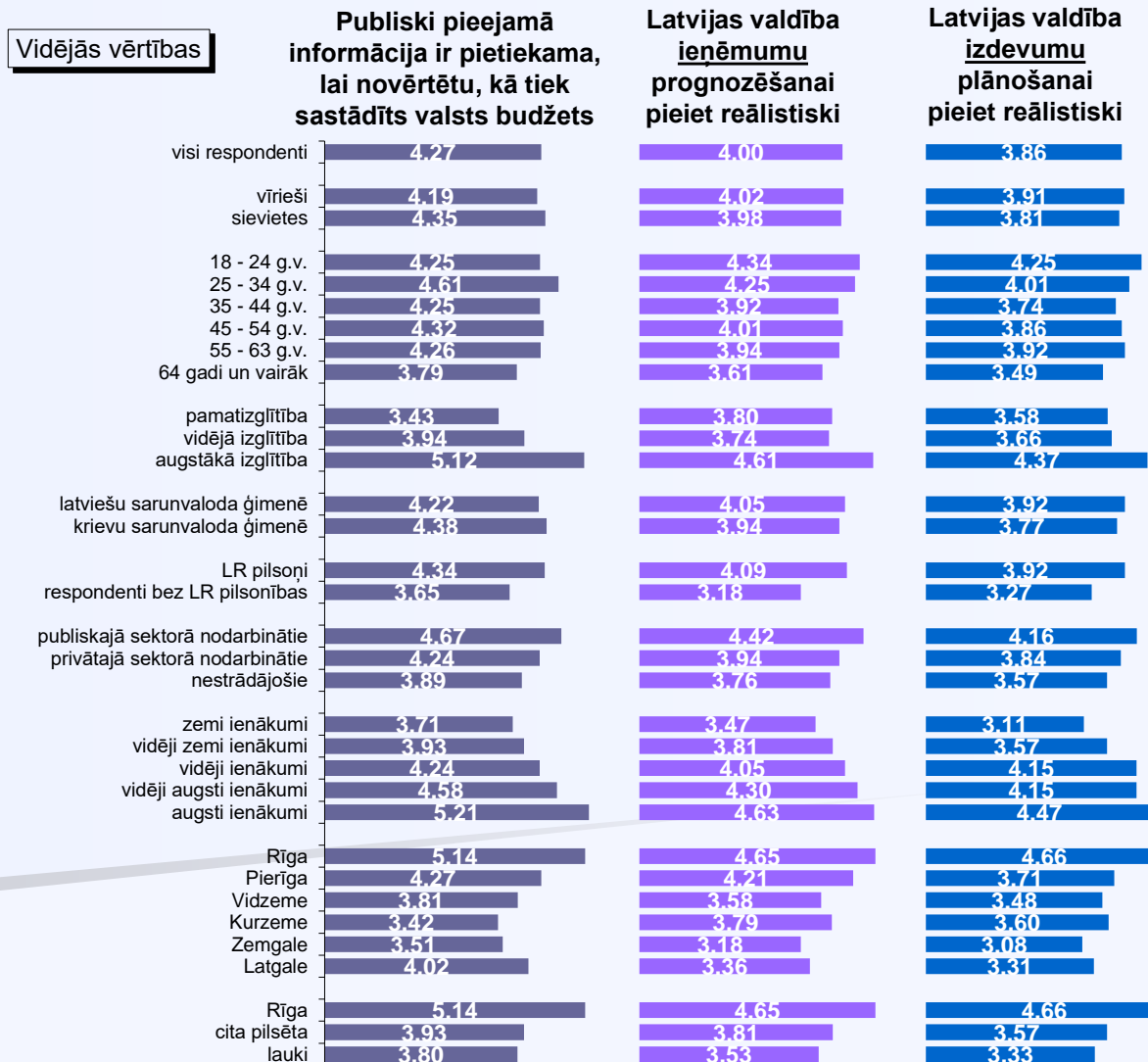
Bāzes: visi respondenti

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.” (vidējās vērtības)

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

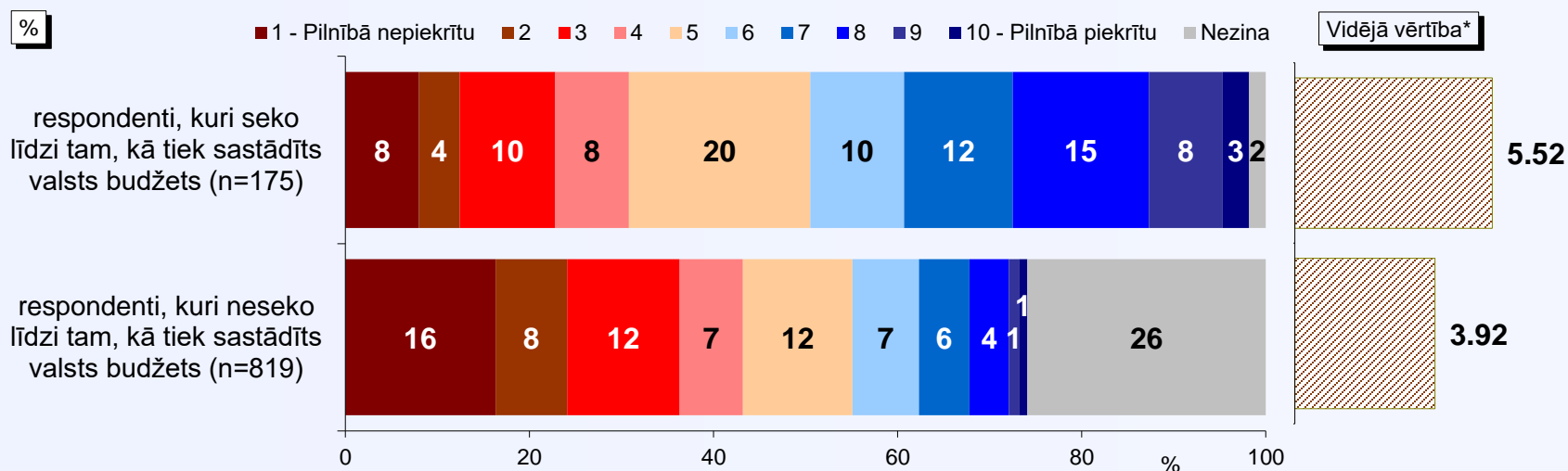
Bāzes: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”: **Publiski pieejamā informācija ir pietiekama, lai novērtētu, kā tiek sastādīts valsts budžets**”

Atbildes atkarībā no tā, vai seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets

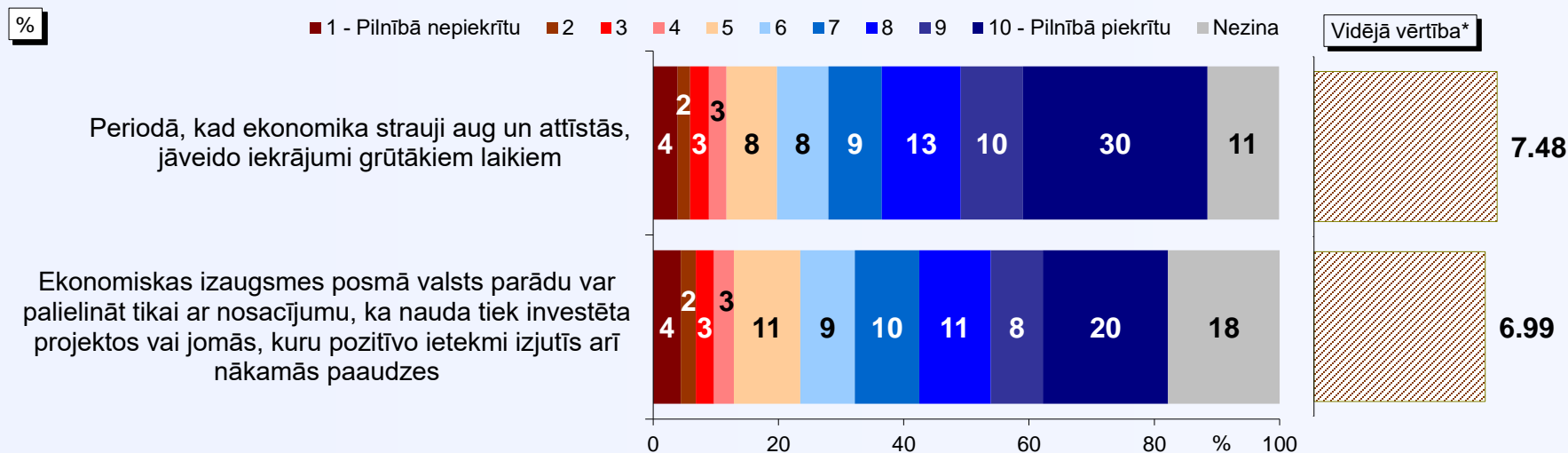

Bāze: visi respondenti

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

3. Uzskati par valsts iekrājumiem un parādiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

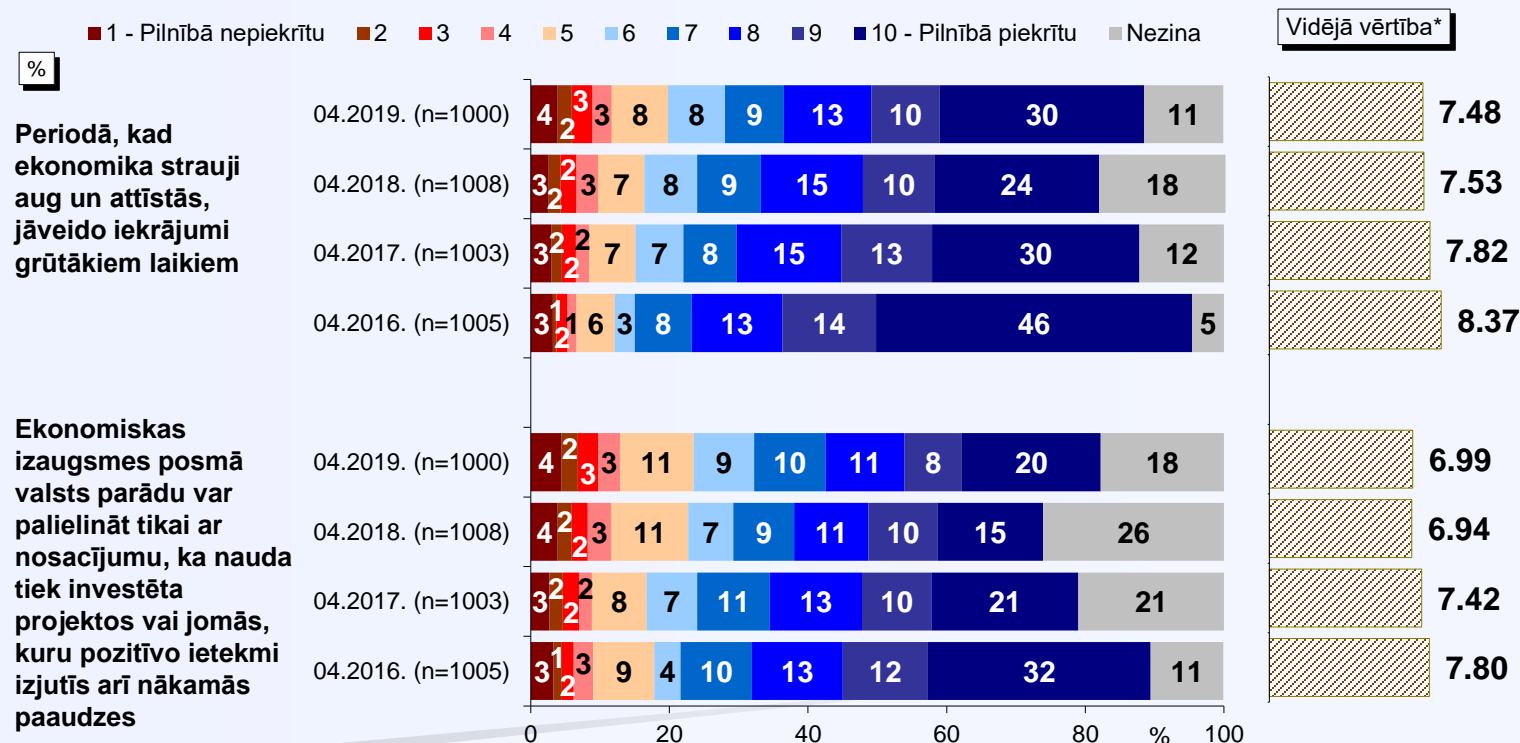
Bāze: visi respondenti, n=1000

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

3. Uzskati par valsts iekrājumiem un parādiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

2016., 2017., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

Bāzes: visi respondenti

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

4. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas nevajadzētu skart?”

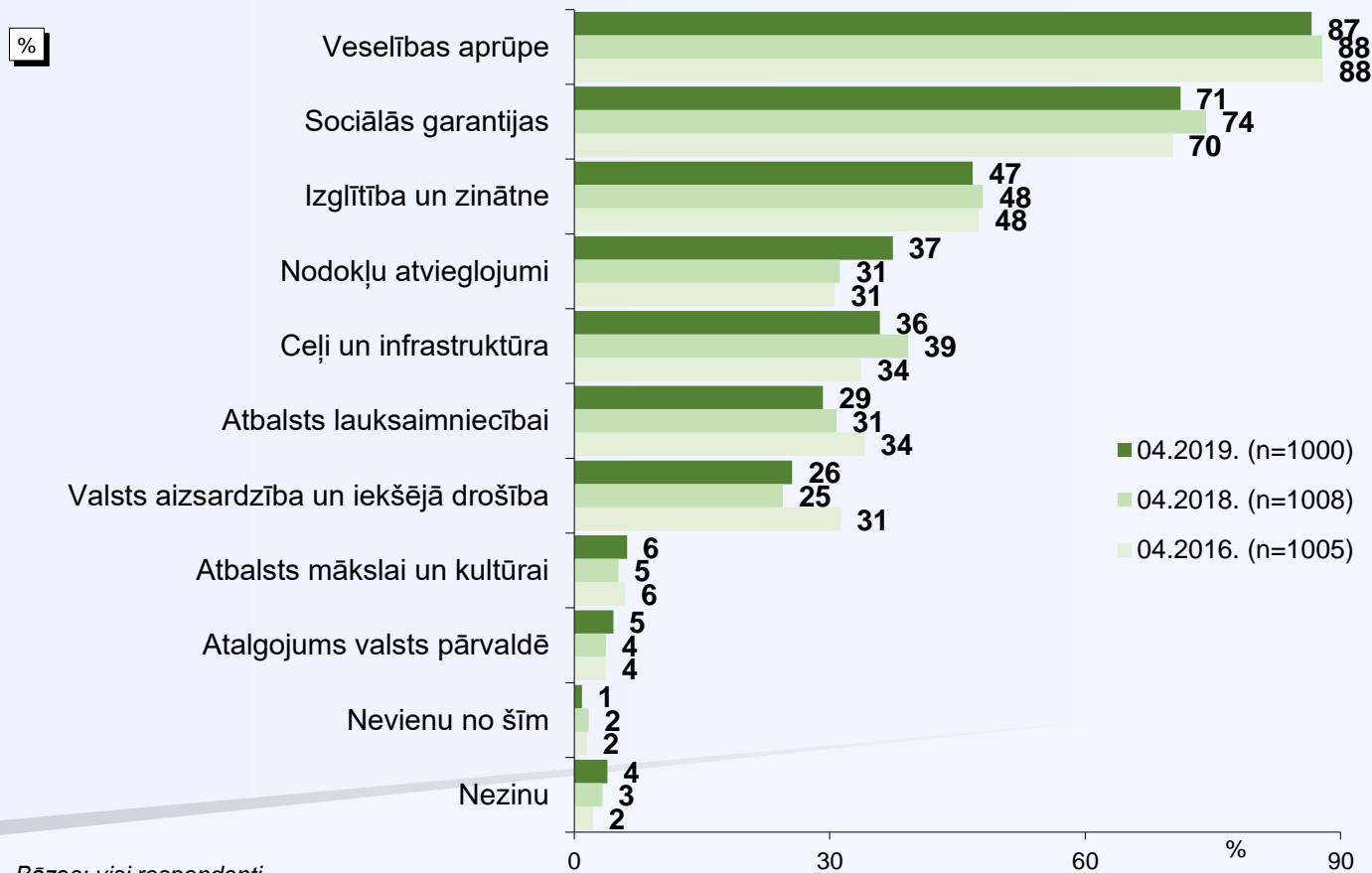
Bāze: visi respondenti, n=1000

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

4. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas nevajadzētu skart?”

2016., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

Bāzes: visi respondenti

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

4. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas jāizvērtē pirmās?”

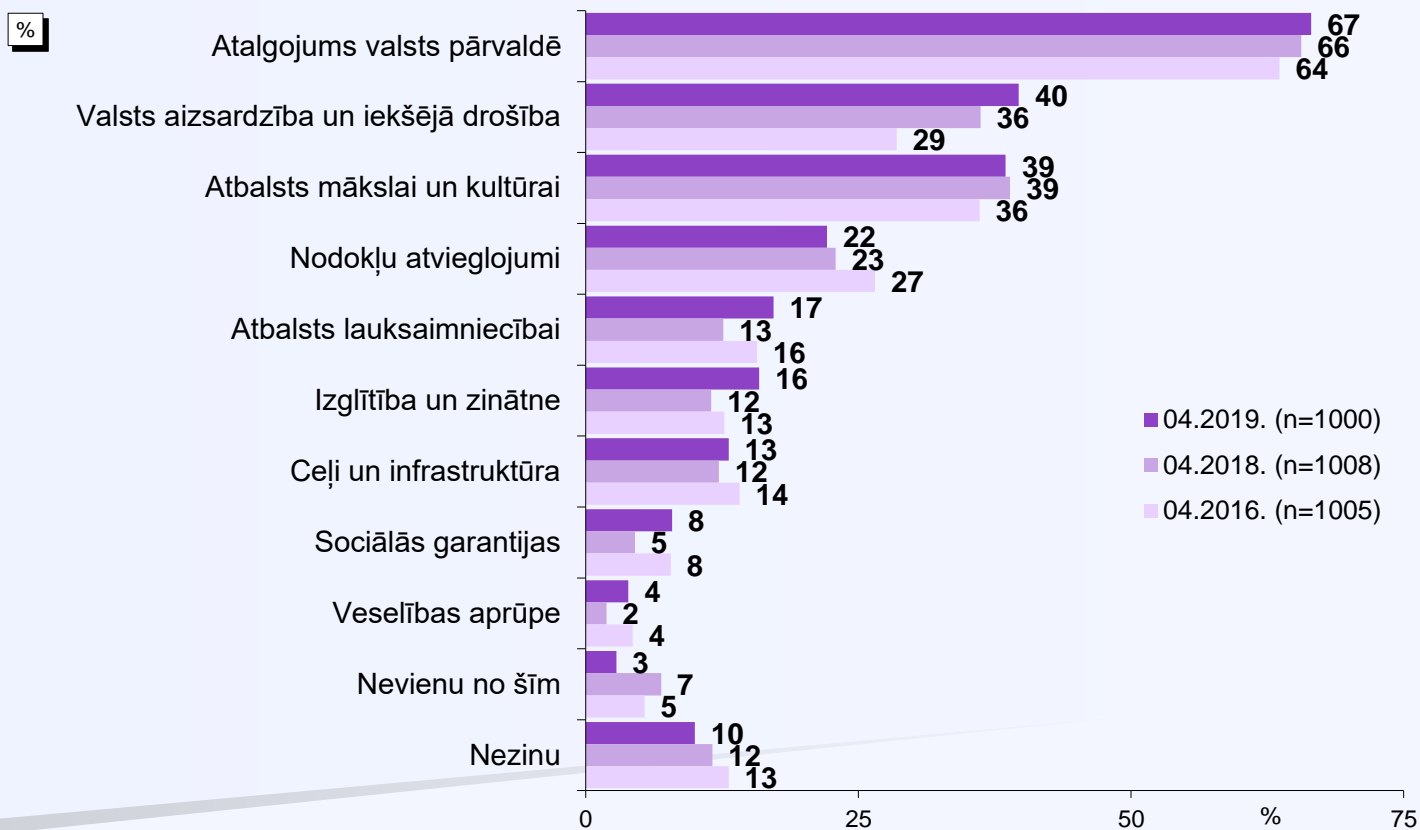
Bāze: visi respondenti, n=1000

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

4. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas jāizvērtē pirmās?”

2016., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

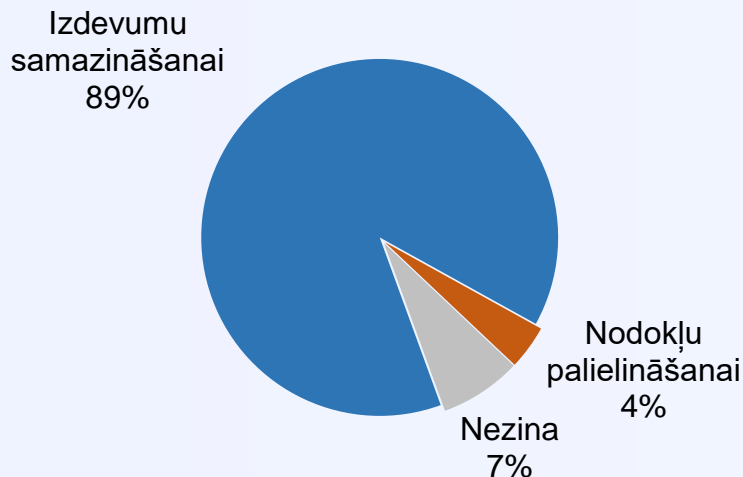

Bāzes: visi respondenti

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

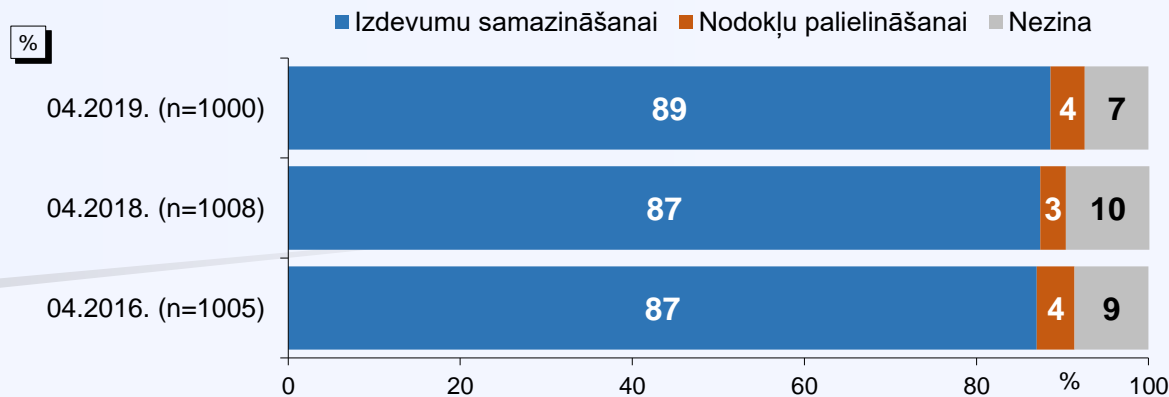
5. Uzskati par budžeta deficīta samazināšanas variantiem

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta deficītu, kuram no minētajiem variantiem jādod priekšroka?”

Bāze: visi respondenti, n=1000

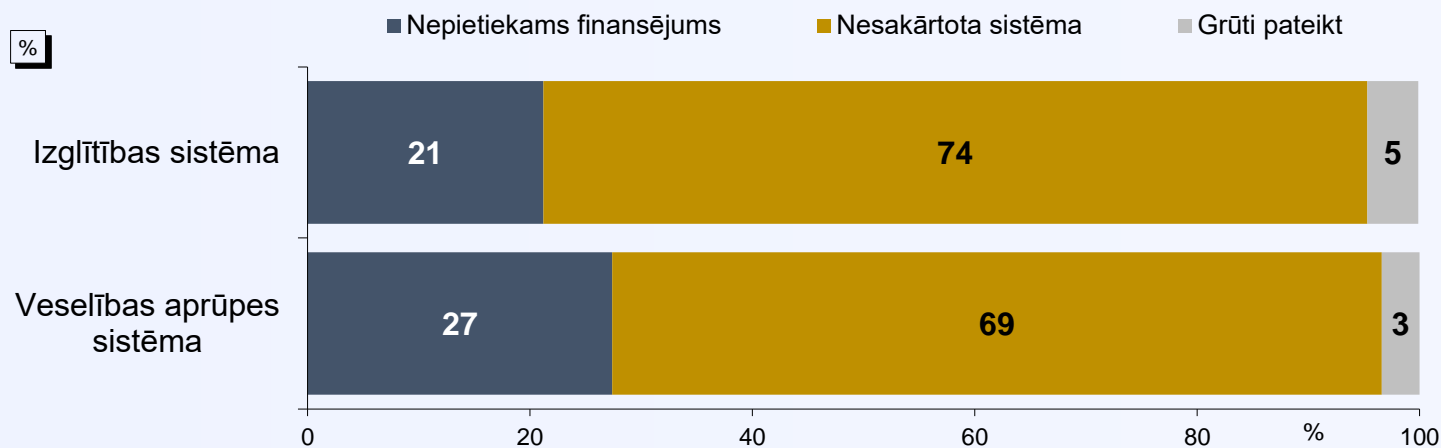
2016., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

Bāzes: visi respondenti

6. Problēmu cēloņi dažādās jomās

“Vispārīgi runājot, kas ir vairāk vainojams pie problēmām šajās jomās – nepietiekams finansējums vai nesakārtota sistēma?”

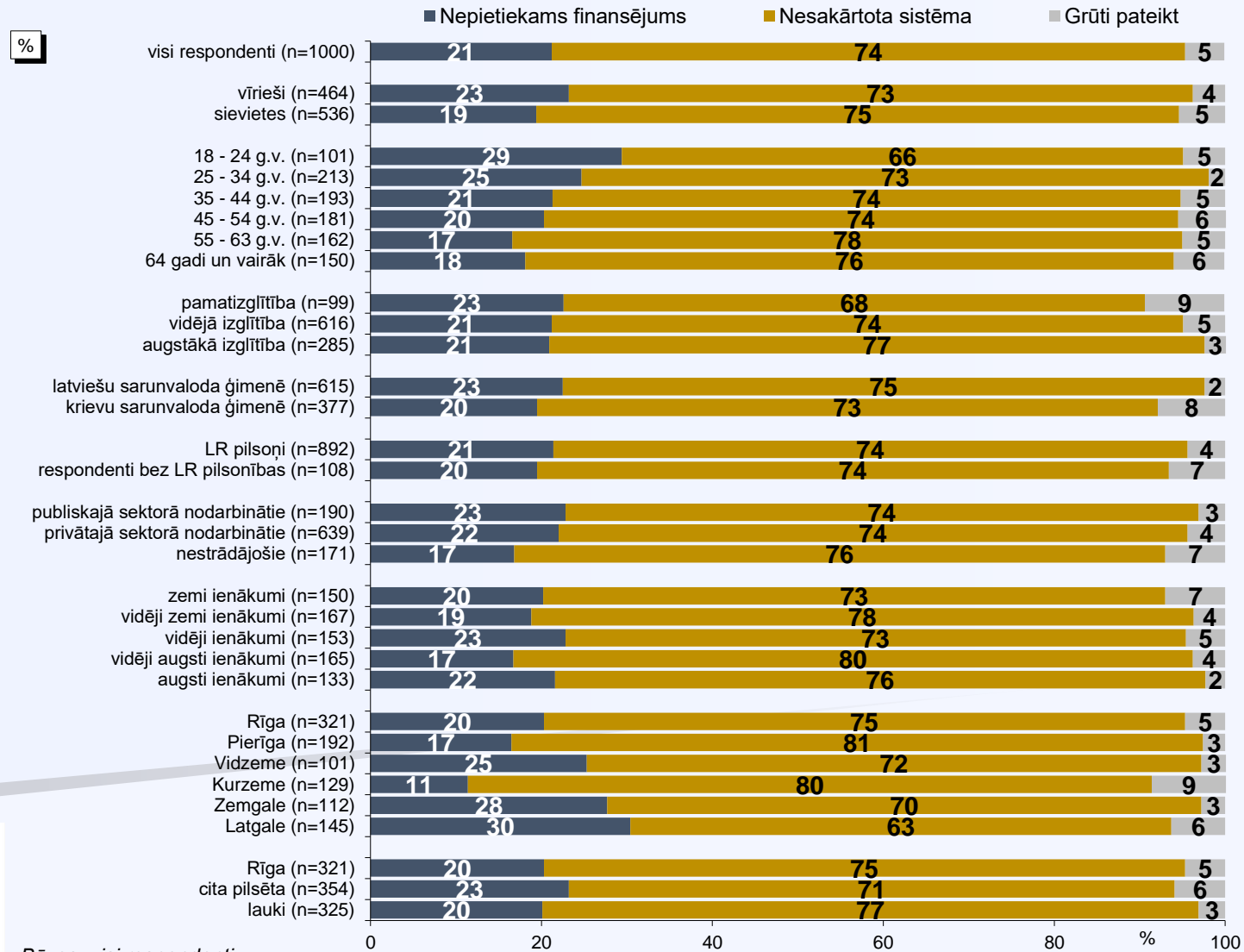

Bāze: visi respondenti, n=1000

6. Problēmu cēloņi dažādās jomās

“Vispārīgi runājot, kas ir vairāk vainojams pie problēmām šajās jomās – nepietiekams finansējums vai nesakārtota sistēma: Izglītības sistēma?”

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

Bāzes: visi respondenti

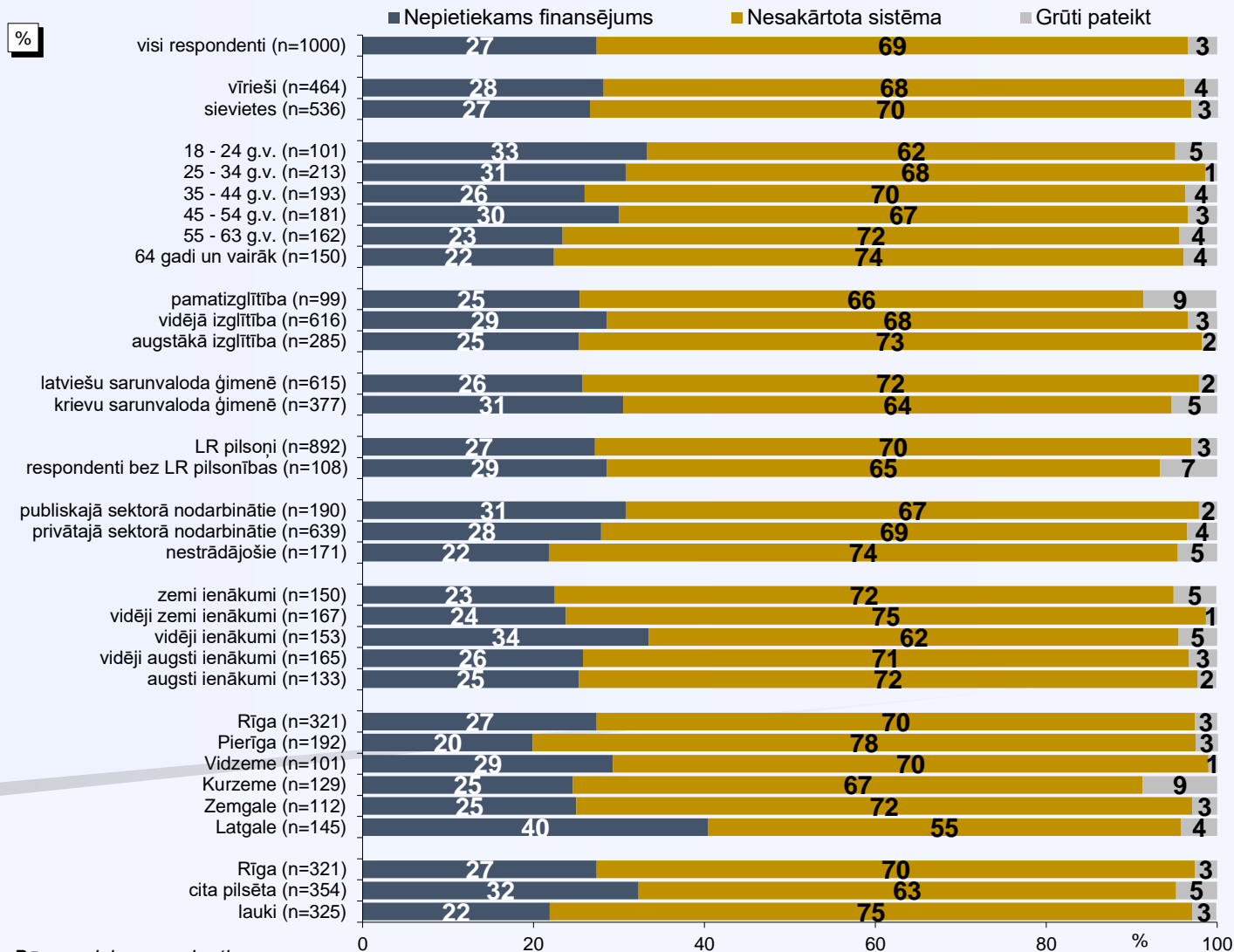

Fiskālās disciplīnas padome

6. Problēmu cēloņi dažādās jomās

“Vispārīgi runājot, kas ir vairāk vainojams pie problēmām šajās jomās – nepietiekams finansējums vai nesakārtota sistēma: Veselības aprūpes sistēma?”

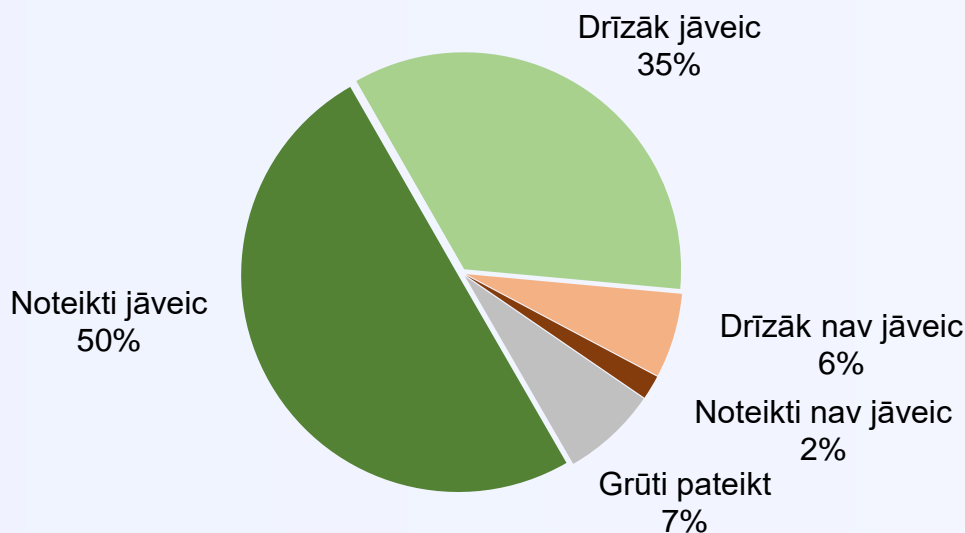
Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

7. Attieksme pret ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem

“Vai Latvijā vajadzētu veikt pasākumus (piemēram, mainīt likumus, nodokļus), lai mazinātu ienākumu nevienlīdzību valstī?”

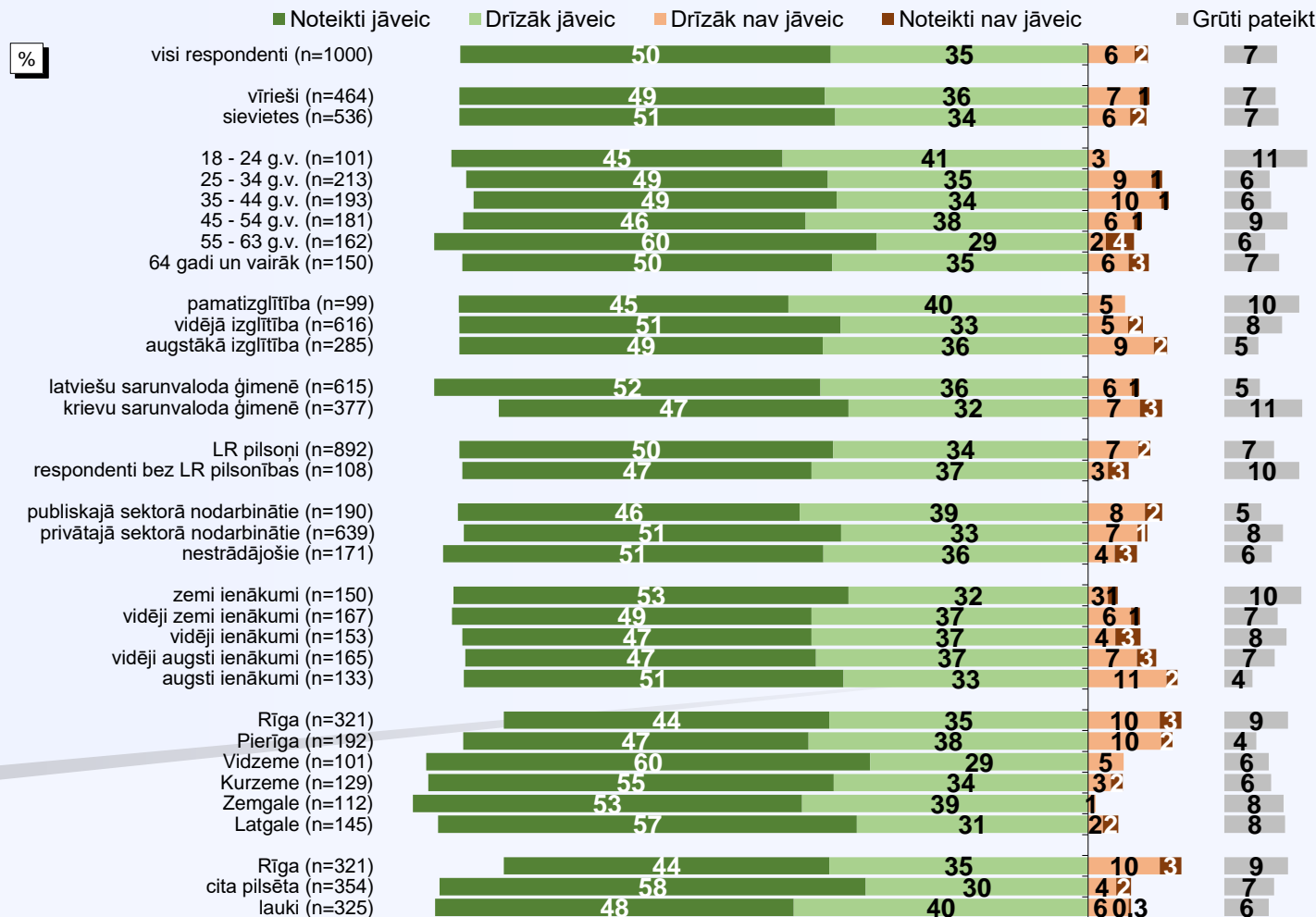
Bāze: visi respondenti, n=1000

7. Attieksme pret ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem

“Vai Latvijā vajadzētu veikt pasākumus (piemēram, mainīt likumus, nodokļus), lai mazinātu ienākumu nevienlīdzību valstī?”

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

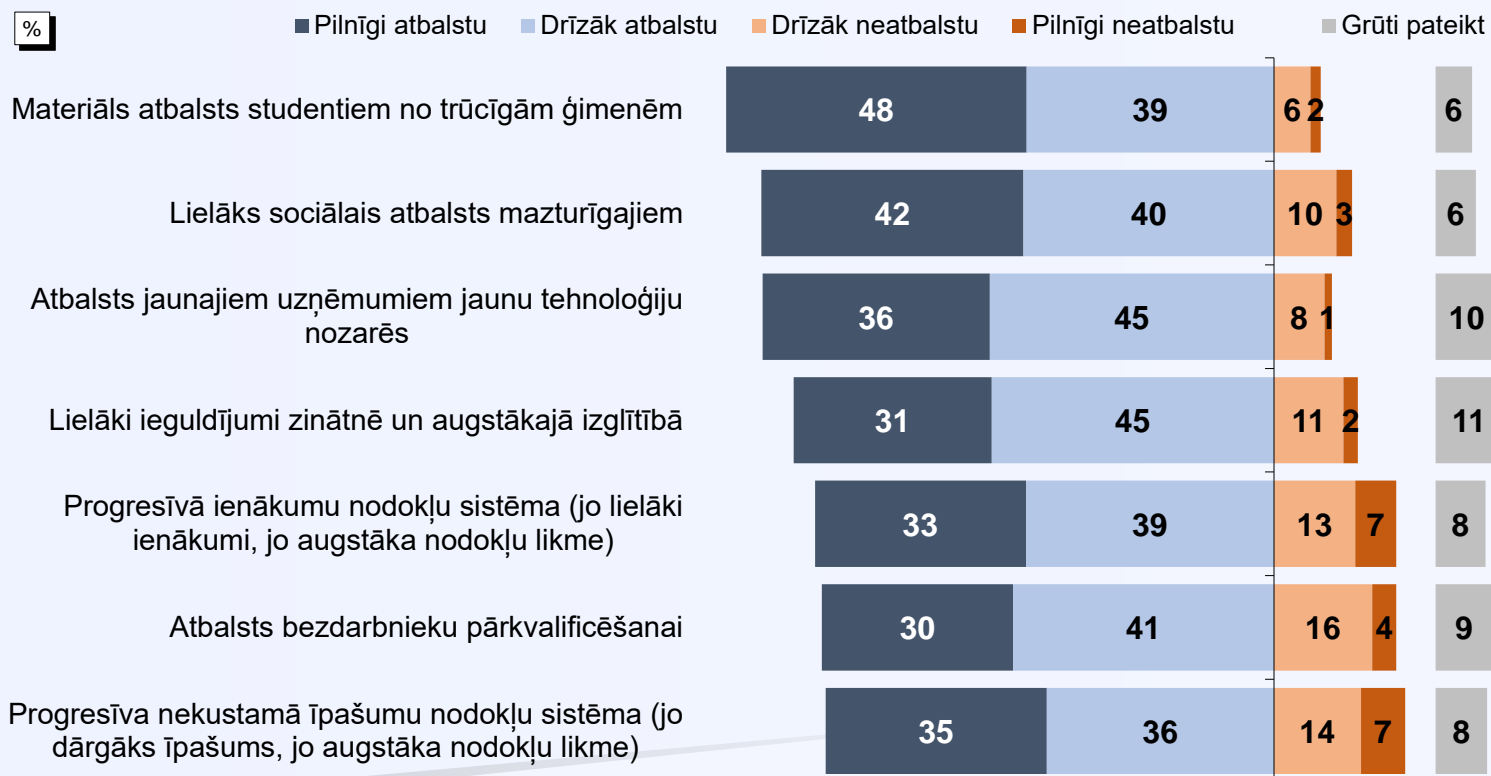
Bāzes: visi respondenti

Fiskālās disciplīnas padome

7. Attieksme pret ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem

“Kāda ir Jūsu attieksme pret šādu pasākumu īstenošanu ienākumu nevienlīdzības mazināšanai Latvijā?”

Bāze: visi respondenti, n=1000

7. Attieksme pret ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem

“Kuri 2 no šiem pasākumiem būtu efektīvākie ienākumu nevienlīdzības mazināšanai?”

Bāze: visi respondenti, n=1000

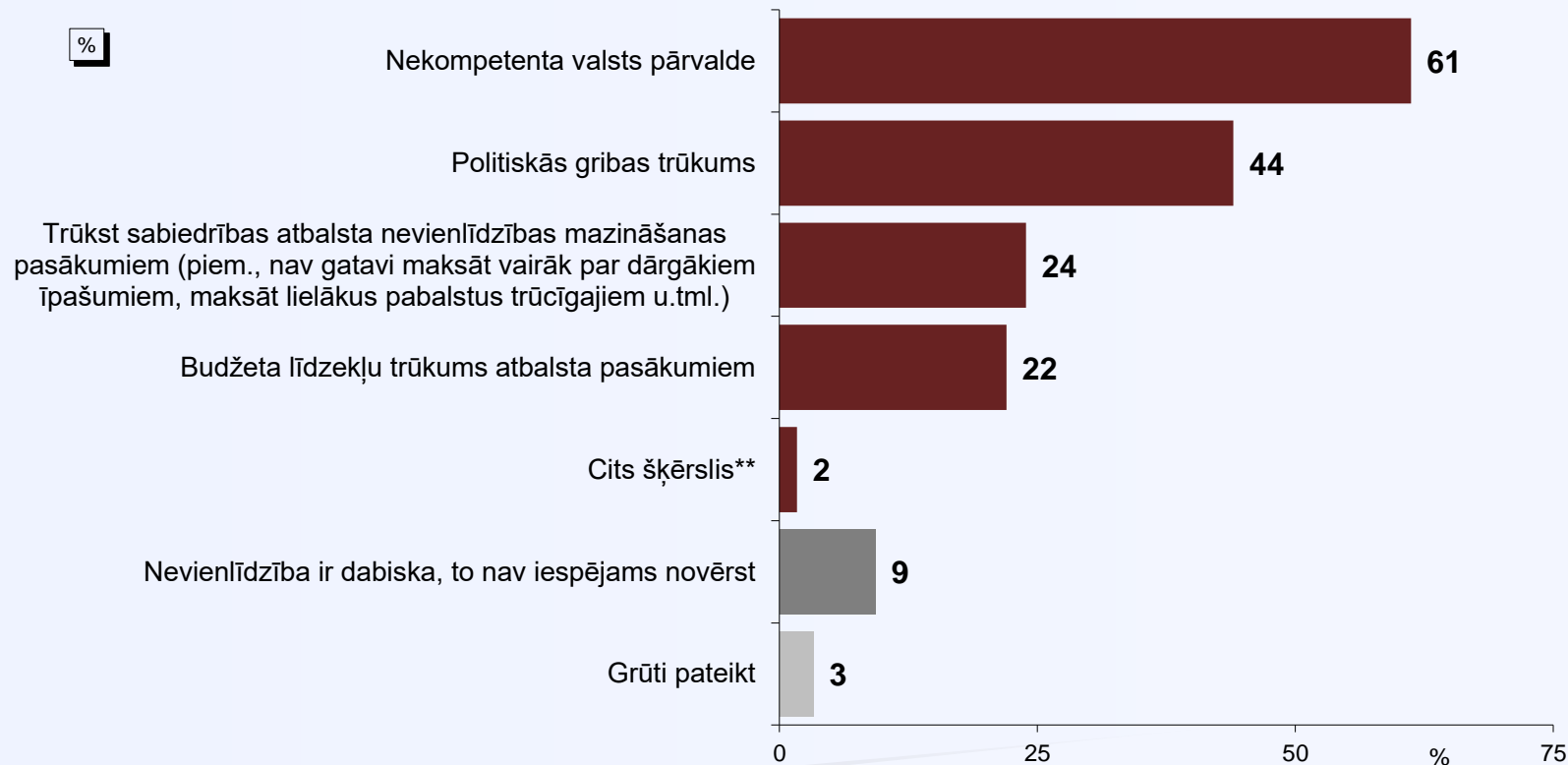
*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cits" ietilpst: "izveidot jaunas darbavietas" (minēts 2 reizes); "atbalsts mazajam biznesam" (minēts 1 reizi); "atbildības pieprasīšana no izdarītā Saeimā, MK" (minēts 1 reizi); "lielāks bērnu pabalsts, pašreizējais ir vienkārši smieklīgs" (minēts 1 reizi); "neapliekamais minimums 500 eiro" (minēts 1 reizi); "rūpniecības attīstība" (minēts 1 reizi).

7. Attieksme pret ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem

“Kas, Jūsuprāt, ir 2 galvenie šķēršļi ienākumu nevienlīdzības mazināšanai?”

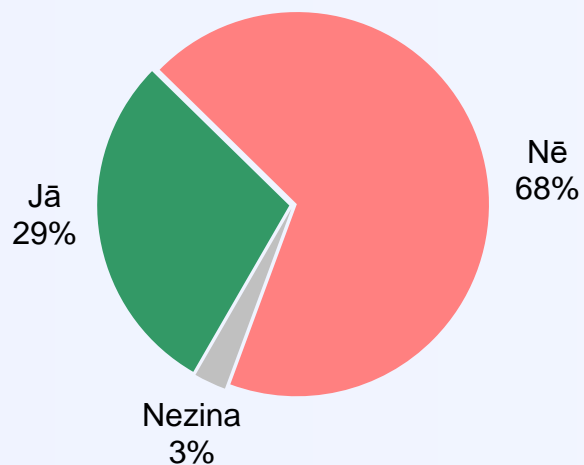
Bāze: visi respondenti, n=1000

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cits šķērslis" ietilpst: "korupcija" (minēts 5 reizes); "administratīvā birokrātiskā sistēma" (minēts 1 reizi); "agresivitāte sabiedrībā starp cilvēkiem" (minēts 1 reizi); "algas nav diferencētas" (minēts 1 reizi); "ēnu ekonomika" (minēts 1 reizi); "kāda tauta, tāda valdība, kā paši reaģē" (minēts 1 reizi); "līdzsvarot algas" (minēts 1 reizi); "mantrausība, negausība" (minēts 1 reizi); "miljonāru pretdarbība" (minēts 1 reizi); "nav atbalstītas ģimenes un pensionāri" (minēts 1 reizi); "netiek izmantotas interneta globālās iespējas" (minēts 1 reizi); "sodu sistēmu stingrāku, arī cilvēku alkatība pie vainas" (minēts 1 reizi); "trūkst cilvēku, valstī vispār maz" (minēts 1 reizi).

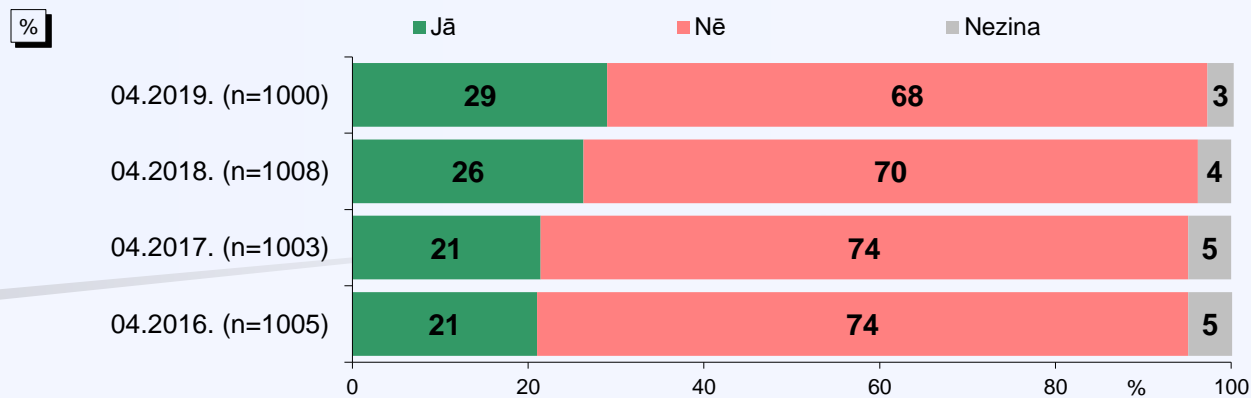
8. Informētība par Fiskālās disciplīnas padomi

“Vai Jūs esat dzirdējis/usi par Fiskālās disciplīnas padomi?”

Bāze: visi respondenti, n=1000

2016., 2017., 2018. un 2019.gada aptauju datu salīdzinājums

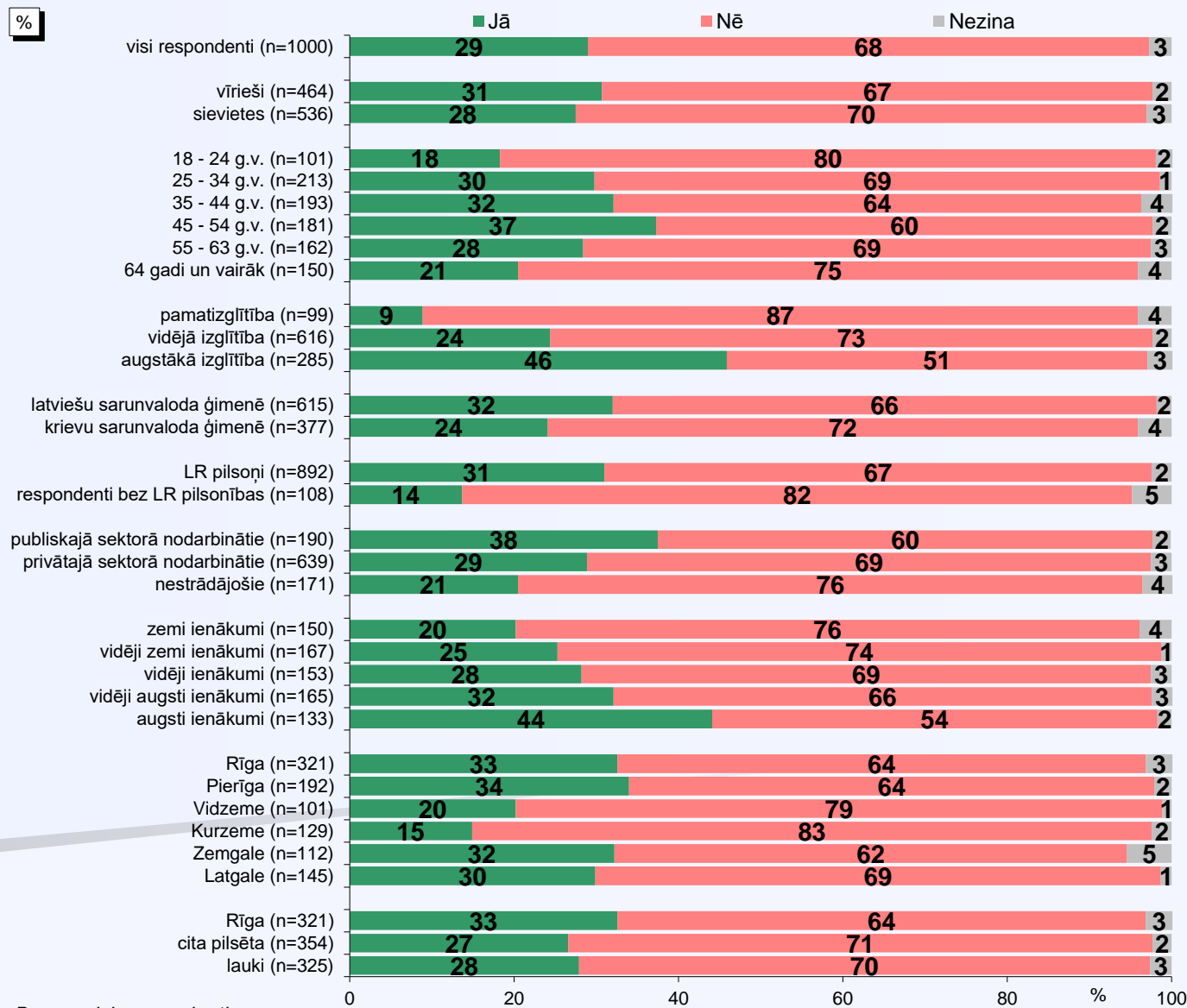

Bāzes: visi respondenti

8. Informētība par Fiskālās disciplīnas padomi

“Vai Jūs esat dzirdējis/usi par Fiskālās disciplīnas padomi?”

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

Bāzes: visi respondenti

Fiskālās disciplīnas padome

Pētījumu centrs SKDS

Baznīcas iela 32, Rīga, LV 1010

Tel: 67 312 876

www.skds.lv

Fiskālās disciplīnas
padome